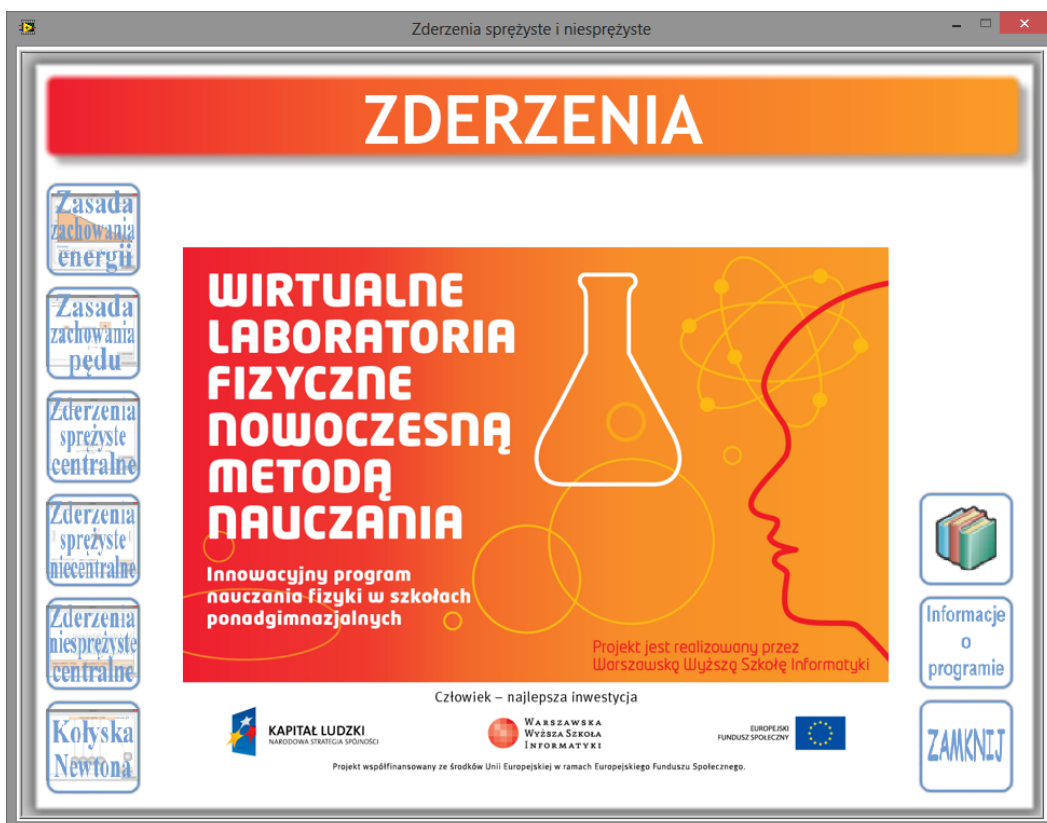

Ćwiczenie: "Symulacja zderzeń sprężystych i niesprężystych"

Opracowane w ramach projektu: "Wirtualne Laboratoria Fizyczne nowoczesną metodą nauczania" realizowanego przez Warszawską Wyższą Szkołę Informatyki.

Zakres ćwiczenia:

1. Zasada zachowania pędu i energii.
2. Zderzenia sprężyste i niesprężyste, centralne i niecentralne.
3. Kołyska Newtona.

Autor: Marcin Godziemba-Maliszewski

Radom 2013

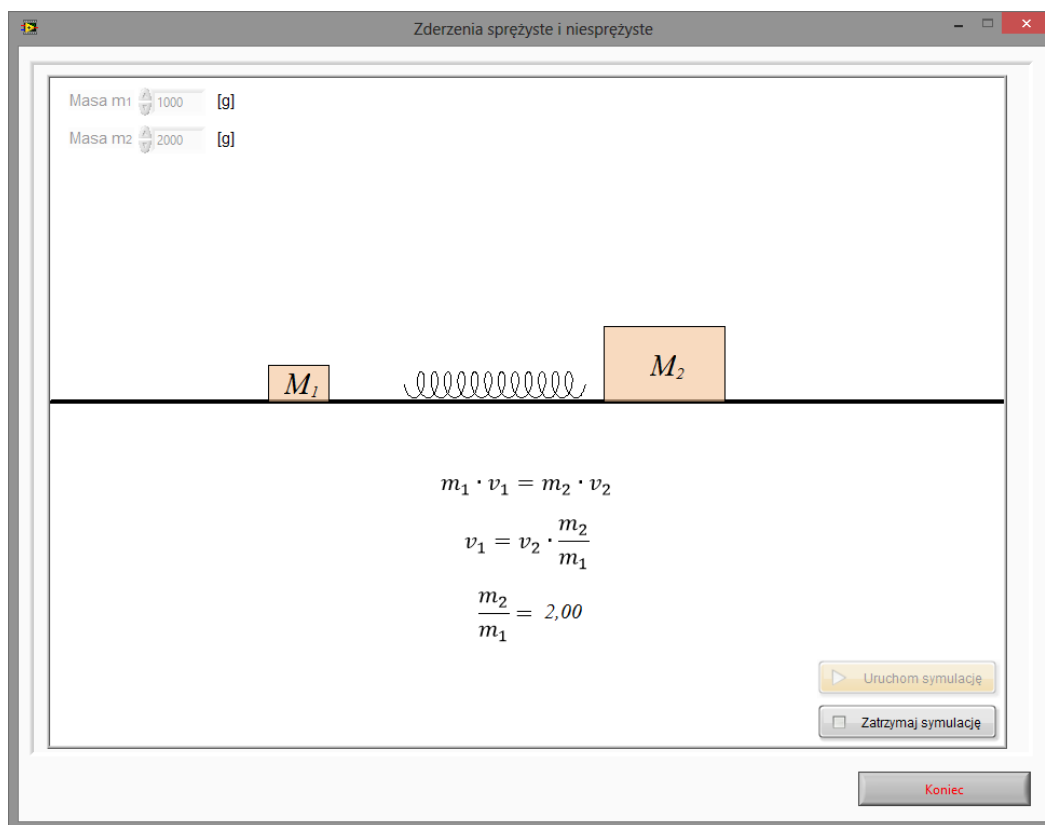
Scenariusz prowadzenia ćwiczenia

Celem ćwiczenia jest zapoznanie się z zasadą zachowania pędu i energii mechanicznej.

1. Zasada zachowania pędu i energii.

Zasada zachowania pędu.

Celem ćwiczenia jest zaznajomienie się z zasadą zachowania pędu na przykładzie układu dwóch obiektów o masach m_1 i m_2 połączonych nieważką sprężyną i umieszczonych na idealnie gładkim stole (ciała poruszają się po stole bez tarcia – jedyną siłą wymuszającą ruch jest siła pomiędzy elementami układu).

Rys.1. Wirtualny przyrząd pomiarowy do badania zasady zachowania pędu.

Zadanie 1.

Wykorzystując wirtualny przyrząd pomiarowy pokazany na rysunku 1 należy zaobserwować wpływ masy ciał m_1 i m_2 na prędkość poruszania się ciał.

Zadanie 2.

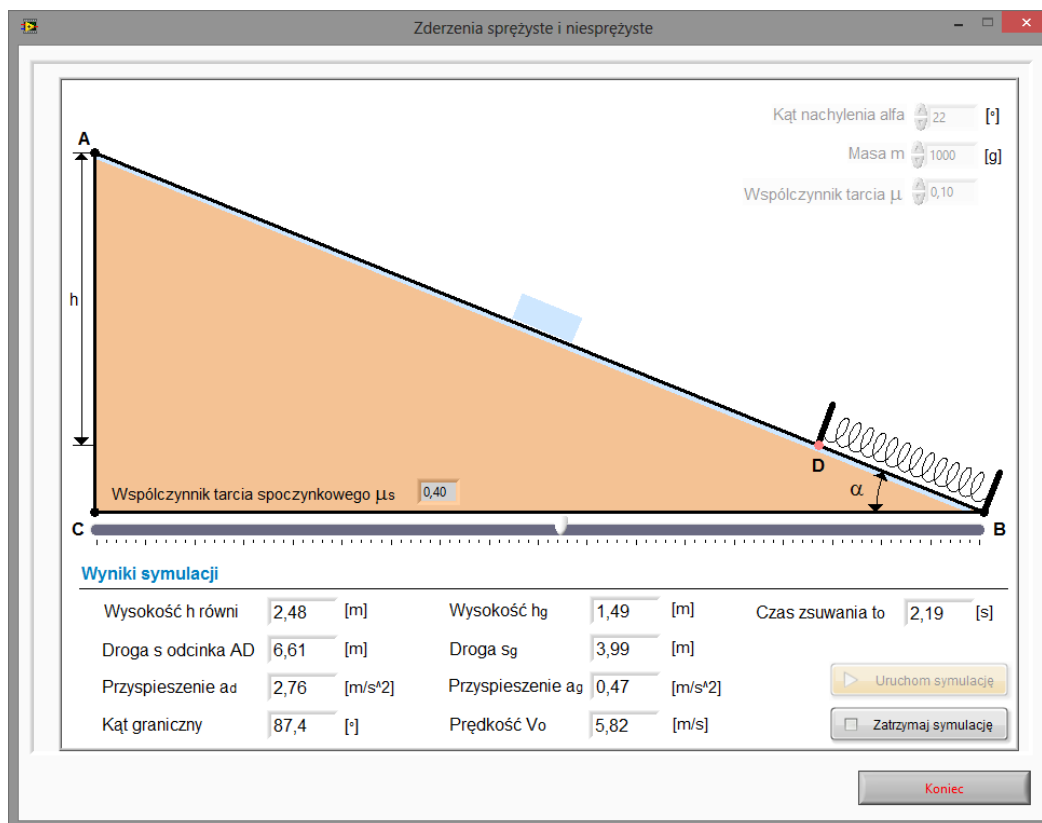
Wykorzystując wirtualny przyrząd pomiarowy pokazany na rysunku 1 należy obliczyć prędkość v_1 ciała pierwszego, wiedząc, że klocek o masie m_1 waży 1,5 kg, natomiast klocek o masie m_2 waży 2 kg i porusza się z prędkością $v_2 = 1$ m/s.

Zadanie 3.

Wykorzystując wirtualny przyrząd pomiarowy pokazany na rysunku 1 należy obliczyć masę ciała m_2 wiedząc, że ciało m_1 waży 1,2 kg i porusza się z prędkością $v_1 = 2$ m/s, natomiast klocek o masie m_2 z prędkością $v_2 = 3$ m/s.

Zasada zachowania energii.

Celem ćwiczenia jest zaznajomienie się z zasadą zachowania energii na przykładzie ciała zsuwającego się z równi pochyłej w kierunku nieważkiej sprężyny, które zostaje następnie zatrzymane na skutek działania siły sprężystości i pod wpływem siły rozprężnej sprężyny, porusza się w kierunku przeciwnym z możliwością uwzględnienia siły tarcia.

Rys.2. Wirtualny przyrząd pomiarowy do badania zasady zachowania energii.

Zadanie 4.

Wykorzystując wirtualny przyrząd pomiarowy pokazany na rysunku 2 należy zaobserwować ruch ciała we wszystkich etapach:

- zsuwanie się ciała z równi pochyłej ruchem jednostajnie przyspieszonym pod wpływem siły grawitacji w kierunku nieważkiej sprężyny,
- ruch jednostajnie opóźniony na skutek działania siły sprężystości,
- ruch jednostajnie przyspieszony na skutek siły rozprężnej sprężyny,
- ruch jednostajnie opóźniony pod wpływem siły grawitacji w kierunku punktu A równi pochyłej

dla różnych współczynników tarcia począwszy od 0 do wartości tarcia spoczynkowego.

Zadanie 5.

Dla wymienionych w zadaniu 4 etapów ruchu należy zidentyfikować i rozrysować siły działające na ciało.

Zadanie 6.

Przedmiot o masie $m = 0,5$ kg zsunął się z równi pochyłej o wysokości 10 m i o kącie nachylenia $\alpha = 20^\circ$ w kierunku nieważkiej sprężyny. Ciało w wyniku działania siły sprężystości zostaje zatrzymane a następnie porusza się w kierunku przeciwnym pod wpływem siły rozprężnej sprężyny. Oblicz, do jakiej wysokości dotrze ciało w 3 cyklu, jeżeli współczynnik tarcia wynosi 0,3.

2. Zderzenia sprężyste i nie sprężyste, centralne i niecentralne.

Celem ćwiczenia jest zapoznanie się z praktycznym zastosowaniem zasady zachowania pędu i energii całkowitej w zderzeniach sprężystych i niesprężystych centralnych i niecentralnych.

Zderzenia sprężyste centralne.

Celem ćwiczenia jest zaznajomienie się z zastopowaniem zasady zachowania energii całkowitej oraz zasady zachowania pędu, dzięki którym można przewidzieć wynik zderzenia oraz prędkości i kierunki poruszania się ciał po zderzeniu.

Masa m_1 1000 [g] Prędkość v_1 2 [m/s]
Masa m_2 1000 [g] Prędkość v_2 0 [m/s]

$$m_1 \cdot v_1 + m_2 \cdot v_2 = m_1 \cdot v_1' + m_2 \cdot v_2'$$

$$v_1' = \frac{v_1 \cdot (m_1 - m_2) + 2 \cdot m_2 \cdot v_2}{m_1 + m_2} = 0,00 \left[\frac{m}{s} \right]$$

$$v_2' = \frac{v_2 \cdot (m_2 - m_1) + 2 \cdot m_1 \cdot v_1}{m_1 + m_2} = 2,00 \left[\frac{m}{s} \right]$$

Uruchom symulację
Zatrzymaj symulację
Koniec

Rys.3. Wirtualny przyrząd pomiarowy do badania zderzeń sprężystych centralnych.

Zadanie 7.

Wykorzystując wirtualny przyrząd pomiarowy przedstawiony na rysunku 3 należy zbadać wpływ prędkości początkowej poszczególnych ciał biorących udział w zderzeniu sprężystym centralnym na prędkości uzyskane po zderzeniu. Prędkość ujemna oznacza poruszanie się ciała w przeciwnym kierunku.

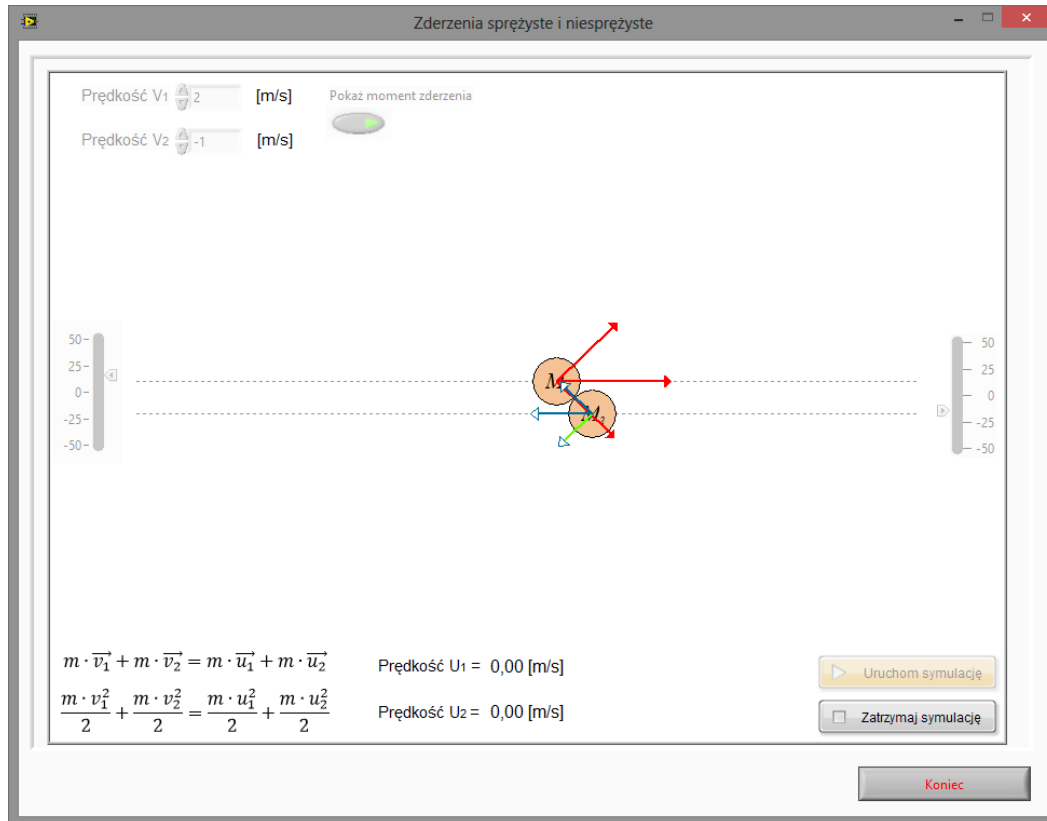
Zadanie 8.

Wykorzystując wirtualny przyrząd pomiarowy przedstawiony na rysunku 3 należy zbadać wpływ masy ciała na prędkości uzyskane po zderzeniu. Prędkość ujemna oznacza poruszanie się ciała w przeciwnym kierunku.

Zderzenia sprężyste niecentralne.

Celem ćwiczenia jest zaznajomienie się z parametrami wpływającymi na ruch (kierunek i prędkość) ciał po zderzeniu niecentralnym sprężystym.

Rys.4. Wirtualny przyrząd pomiarowy do badania zderzeń sprężystych niecentralnych.

Zadanie 9.

Wykorzystując wirtualny przyrząd pomiarowy przedstawiony na rysunku 4 należy zbadać wpływ prędkości początkowej poszczególnych ciał biorących udział w zderzeniu sprężystym niecentralnym na prędkości uzyskane po zderzeniu. Prędkość ujemna oznacza poruszanie się ciała w przeciwnym kierunku.

Zadanie 10.

Wykorzystując wirtualny przyrząd pomiarowy przedstawiony na rysunku 4 należy zbadać wpływ kąta zderzenia na kierunek i prędkości uzyskane po zderzeniu sprężystym niecentralnym. Prędkość ujemna oznacza poruszanie się ciała w przeciwnym kierunku.

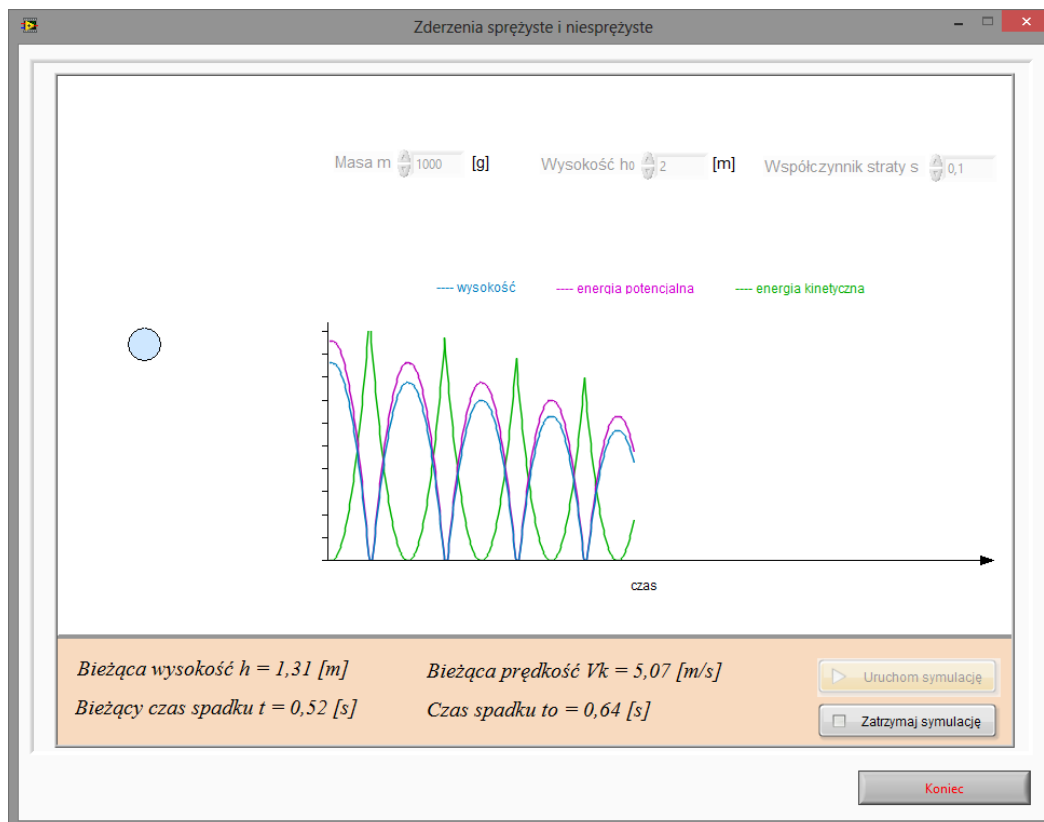
Zadanie 11.

Wykorzystując wirtualny przyrząd pomiarowy przedstawiony na rysunku 4 należy zbadać wpływ prędkości początkowej poszczególnych ciał biorących udział w zderzeniu sprężystym niecentralnym oraz kąta pomiędzy środkami ciał na prędkości uzyskane po zderzeniu. Prędkość ujemna oznacza poruszanie się ciała w przeciwnym kierunku.

Zderzenia niesprężyste centralne.

Celem ćwiczenia jest zaznajomienie się z energią i parametrami zderzenia niesprężystego na przykładzie spadającej swobodnie piłki z wysokości h .

Rys.5. Wirtualny przyrząd pomiarowy do badania zderzeń niesprężystych centralnych.

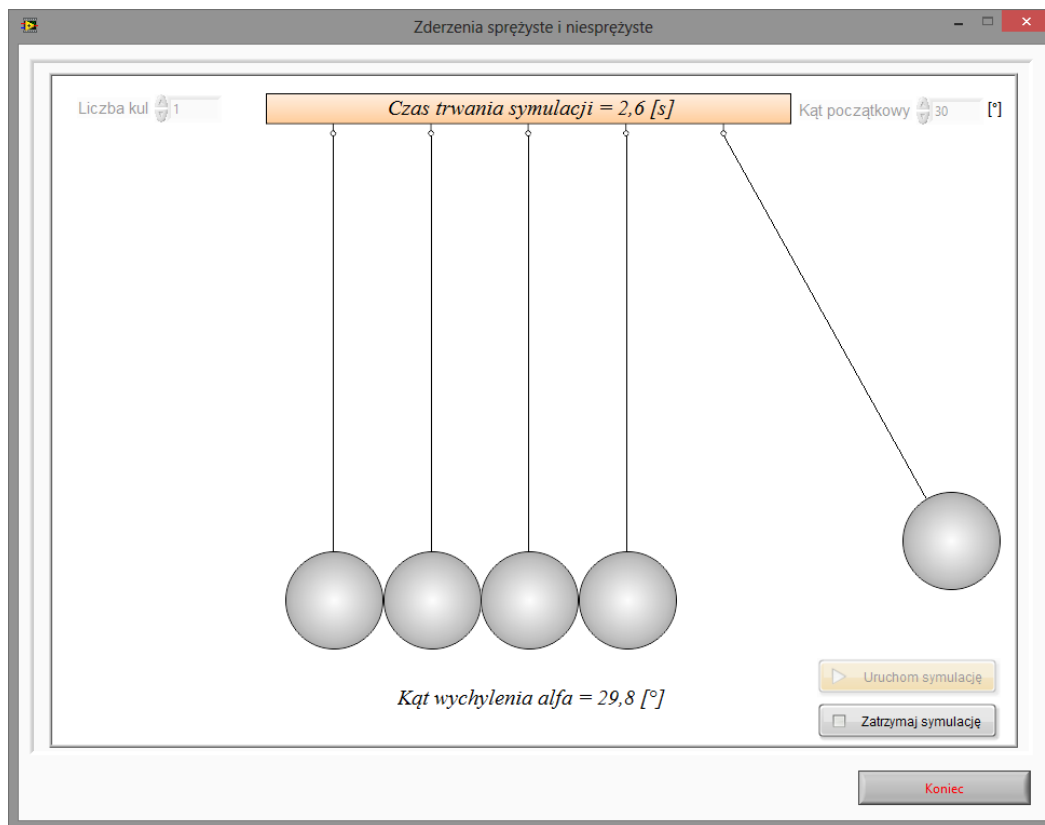
Zadanie 12.

Wykorzystując wirtualny przyrząd pomiarowy przedstawiony na rysunku 5 należy zbadać wpływ masy, wysokości i współczynnika starty s (pochłaniania wewnętrznej energii przez piłkę) na prędkość, energię potencjalną i kinetyczną piłki przed i po zderzeniu.

3. Kołyska Newtona.

Celem ćwiczenia jest zapoznanie się z prawem zachowania energii kinetycznej i pędu podczas sprężystego zderzenia kul. Zderzenia kulek są prawie doskonale sprężyste

Rys.6. Wirtualny przyrząd pomiarowy do obserwacji zachowania energii kinetycznej i pędu podczas sprężystego zderzenia kul.

Zadanie 13.

Wykorzystując wirtualny przyrząd pomiarowy przedstawiony na rysunku 6 należy zaobserwować zjawisko przekazywania pędu przez kule w zależności od liczby odchylonych kul oraz kąta początkowego.

Zadanie 14.

Wykorzystując wirtualny przyrząd pomiarowy przedstawiony na rysunku 6 należy określić procentową stratę energii kinetycznej w trakcie zderzenia kul.

Zadanie 15.

O jaki kąt należy odchylić kulę numer jeden, aby kula numer pięć odskoczyła z prędkością $v_{\text{początkowa}} = 2 \text{ m/s}$?